

Rosa Aneiros: a necesaria fantasía

r

osa Aneiros aparece, para esta entrevista, como unha fada. Alta, elevada, delgada. Falamos, mentres un sol outonizo nos peta nos ollos, nun pequeno xardín de Santiago. Ela é suave, cariñosa, tranquila, clara. Falamos de literatura, sempre é agradable falar de literatura, como roubarlle á vida a súa parte cruel, falsa. Falamos tamén de xornalismo, outra cousa que nos une no misterio da vida. Cremos, ela e eu, na poesía, na fantasía, no amor.

Sabemos que escribir é o que nos dá a forza toda.

Esta muller nova gañou o premio Ricardo Carvalho Calero 2001 co libro de relatos *Corazóns amolecidos no salitre*. Un libro moi ben accollido pola crítica, polo que a autora se mostra "contenta e sorprendida". Un libro que paga a pena ler, porque resulta entretido e marabilloso, duro e suave, lírico e forte. Pregúntolle cómo artella ela as historias que escribe. E a súa resposta é "as historias xorden". Nacen, aparecen, dunha forma moi "natural". Ela non forza nunca a creación nin quere ter a literatura como un "oficio". Quere viaxar coa imaxinación, pasalo ben escribindo, soñando, atrevéndose a fabular. Para esta nova narradora a imaxinación é moi importante, é o pozo de onde nace todo. No seu último libro hai unha máxica mestura de ficción e realidade. Ela explica dicindo que as historias que se narran son ás veces moi "tráxicas" e que como "válvula de escape" emprega a ficción, o marabilloso. Escapar da realidade para soportala mellor, para non quedar encerrados na frustración. É un recurso moi necesario, moi liberador, moi humano.

O mar é o principal protagonista do libro, o máximo punto de referencia, a raíz, o nacemento. "Nacín e vivín co mar" afirma Rosa, e engade que o mar é nela "unha atracción e un odio". A vivencia do mar, como algo moi duro, moi negativo, moi doloroso. Ela explica a súa visión do mar como se o mar fose ao mesmo tempo "unha caixa de soños e unha caixa de espantos" para ela, e esto aparece reflectido no libro. Como un espello de miradas tristes. Miradas que se non fose pola ficción serían case insupportables.

De feito esta obra é dalgún xeito unha homenaxe ás persoas da familia de Rosa, que foron percebeiros e percebeiras, que ao longo do tempo viviron do mar. Persoas ás que Rosa quixo achegarlles "forza, seguridade e dignidade" conseguíndoo totalmente. Esa homenaxe aparece nas citas que anteceden a cada relato. Citas moi xornalísticas, nas que os seus familiares falan en primeira persoa. "Que significa para ti o mar?", foi a pregunta desta moza xornalista que fixo na súa familia, conseguindo mesturar a ficción e a vida.

De mesturar xornalismo e literatura falamos, e temos a mesma opinión. Que son cousas diferentes pero que poden interactuar e "nutrirse unha da outra, como unha forma de enriquecemento mutuo". "Querer separalas totalmente paréceme unha opción moi empobrecedora", opina Rosa. Pensa que son dous ámbitos coa mesma ferramenta, que é "a palabra", e que poden convivir e mesturarse. Como nun bonito xogo de luces e sombras e espellos.

Os personaxes de *Corazóns amolecidos en salitre* son individuos singulares, estraños, malditos, atraentes. Buscan case sempre liberdade e tamén atopar a súa propia identidade. Buscan darlle forma á vida. Dime Rosa que "todos buscamos desesperadamente algo e necesitamos atopalo para logo poder seguir vivindo". Os personaxes do

libro viven verdadeiras traxedias pero son capaces de seguir vivindo, saír adiante, superar os naufraxios emocionais. Son corazóns rotos, xente que mira o mar facendo preguntas e atopando —ou non— respostas, son corazóns abertos, doorosos, que sangran, que están vivos. E por esta razón dígolle eu a Rosa que case parecen "persoas de verdade" ante os meus ollos dislocados.

Gústalle a esta narradora deixar "abertas" as historias ao lector. Di que eso é "o máis bonito que ten a literatura". O feito de que aparecen personaxes e desaparecen e volven aparecer noutros relatos, máis adiante, e temos que imaxinar o que hai nese intervalo vital. Móstrase entusiasmada Rosa con este recurso, pois ela opina que "cada lector le unha cousa diferente", e como escritora, deixar sitio para esa recreación posterior ao libro, persoal, dos lectores, parécelle moi importante. É para ela o máis divertido, o máis fermoso. Empezou a escribir con 13 ou 14 anos. ¿Por que? Contesta que "porque me relaxaba, porque me gustaba" e engade que "todos os escritores somos deuses frustrados, coa necesidade de atravesar a realidade e crear mundos novos". Nunca escribiu para publicar, nin foi un proceso moi "reflexionado". Foi como unha fonte botando auga, como un impulso vitalista, optimista. Nunca escribiu poesía, parécelle un xénero "moi difícil, moi íntimo". A prosa é o que lle nace, como a min me nacen poemas. Leva Rosa historias na barriga, como se estivese preñada, como se fose escritora dende o inicio, dende sempre. Nunha bonita vida chea de palabras e amor.

Ela dime que "nunca cando escribo teño consciencia da dimensión pública da miña obra" e por eso as críticas, os comentarios, sobre o que escriben espertan nela "certo pudor e mesmo certa sensación incómoda". Gústalle que a loen o que fanlle, e alégrase, pero séntese estraña, non sabe moi ben cómo reaccionar. Teño a sensación de que a súa escrita é un lugar fermoso no que se atopa moi ben e do que lle custa saír e expresarse.

Pregúntolle polos seus gustos literarios e sobresaes un autor e unha obra, que a teñen engaiolada. Trátase de *El amor en los tiempos del cólera* de Gabriel García Márquez. É este un autor que inflúe no que ela escribe. Un escritor poderoso que inventou mundos e historias maravillosas facendo máis real o camiño do ser humano. Tamén gusta de Alessandro Baricco, da súa obra sobre vivencias do mar. O mar semella significar moitísimo para esta fada que escribe, que fabula, que inventa, que soña, que cre no increíble, no descoñecido, no misterioso, no imaxinario. Chámame fortemente a atención unha imaxe que, na nosa conversa, ela me regala. Esa imaxe de que nas zonas con mar a xente ao acabar a xornada de traballo "vai mirar o mar". Sentan fronte a el, como eu na lareira de Fisteus frente ao lume, pra pensar, reflexionar, fantasear, sentir. Paréceme algo marabilloso, un fotograma bonito que me fai ilusión.

Outros autores e libros que lle gustan son *O lapis do carpinteiro* de Manolo Rivas, *Papaventos* de Xavier Queipo, *Males de cabeza e Silencio* de Fran Alonso, os libros de Xurxo Borrazás. E a poesía, gústalle moito ler a poesía das mulleres poetas galegas. Opina que a poesía en Galicia está moi "consolidada" e que a narrativa logo vai estalo tamén. Ten moitas esperanzas postas na nova narrativa galega. Opina que as editoriais tamén están sendo receptivas a este fenómeno. Dos máis novos a ela gústalle ler a Inma López Silva, Medos Romero, Xesús Fraga e a moitos outros, aos que ten acceso nos distintos xurados nos que Rosa participou e participa. "Existe un campo moi fértil e imos levar moitas sorpresas positivas", opina.

Eu lendo *Corazóns amolecidos en salitre* sentín moitas sensacións e atmosferas orixinais e novas todo o tempo. Sentín que se me revelaba unha autora moi creativa e diferente, con moita forza, con gran pulo na súa forma marabillosa de inventar e narrar. Sentín que estaba lendo algo bo, importante. Rosa Aneiros, na entrevista, mostrouse como unha nena clara, sincera, sen estridencias, sen hipocrísia. Como unha fada no xardín conversando comigo. Como se o mundo se borrara, e quedasemos nós as dúas, soas, fóra do mundo, un mundo frío e feo. Como se as palabras que imaxinamos e soñamos e escribimos nos axudasen a estar vivas, seguir vivas, sangrando. Porque a ficción tamén é, tamén existe, e é o que nos saca da rutina e nos fai máis libres, máis autónomos, cruzando os mapas da realidade para atopar a necesaria fantasía.

LUPE GÓMEZ